

Na trvalou paměť Františku Šikulovi a jeho druhům
za záchrenu Kníničské přehraďy v dubnu 1945.

Tato historická zkratka o událostech na Kníničské přehradě ve dnech osvobozování Brna v dubnu 1945 je sepsána na základě úřední zprávy hrázného přehraďy Františka Šikuly ze dne 5.června 1945. Postihuje události z období od 1.dubna do 9.května 1945.

Tání sněhu a jarní deště v březnu 1945 zvedly hladinu přehradního jezera na kótu (nadmořskou výšku) 230,6 m. Vzhledem k vítěznému postupu sovětských vojsk od Bratislavy přes Lanžhot k Brnu hrozilo obcím pod přehradou velké nebezpečí záplavy, kdyby se Němci rozhodli přehradu zničit a oddálit neodvratný konec Schörnerových vojsk v tomto prostoru.

S.Šikula po poradě se svými českými nadřízenými začal proto tajně vypouštět vodu z jezera tak, aby snížení hladiny se jevilo jako přirozené a nebyl odhalen jeho sabotážní charakter.

13.dubna 1945 dostal s.Šikula telefonický rozkaz odstranit z minových potrubí v pilířích přehradní zdi betonové zátky a pískem naplněné potrubí vyčistit tlakovou vodou. V minových potrubích ale žádný písek nebyl (sabotáž s.Šikuly z roku 1941) a kamenné zátky byly dokonale zabetonovány.

15.dubna 1945 přijelo na přehradu německé strážní družstvo s velitelem a ubytovali se v kanceláři správní budovy.

V 11 hodin téhož dne dva němečtí důstojníci prošli celým areálem přehraďy a nařídili snížit hladinu až na 219,0 m. Z tohoto rozkazu jasně vyplýval úmysl umožnit potřebné minovací práce a provést ženiní destrukci přehraďy i elektrárny.

S.Šikula vysvětlil situaci všem zaměstnancům přehraďy. Práce na uvolnění minových potrubí fingovali a snažili se oklamat příslušníky strážního družstva.

17.dubna dostal s.Šikula ze Západomoravských elektráren telefonicky zprávu, že Brno je prohlášeno za nehájené město. Strážní družstvo opustilo přehradu a hlídku převzali protektorátní četníci.

19.dubna přijeli opět výše zmínění němečtí důstojníci. Prověřili si snižování hladiny jezera. Pokud šlo o postup prací na uvolňování minového potrubí, zdůvodnil s.Šikula malé výsledky hloubkovými nálety protivníka, které práci často přerušovaly.

Hladina jezera byla v té době na kótě 223,0 m, při které nebezpečí záplavy bylo již podstatně menší.

Přes další rozkaz snížit hladinu na 219,0 m bylo provedeno další vypouštění vody jen do výšky 222,0 m s odůvodněním nutného chodu elektrárny a potřeby vody v případě lesních požárů kolem přehrady.

24.dubna se rozmístily kolem přehrady baterie protitankových děl a protiletadlových kanonů. Příslušníci těchto baterií obsadili správní budovu, elektrárnu i protiletadlový kryt. Telefonické spojení s Brnem bylo přerušeno.

25.dubna od časného rána začalo nepřetržité letecké bombardování a ostřelování ustupujících německých vojsk. Elektrické vedení bylo rozbito, elektrárnu bylo nutno zastavit. Němci vyhnali s.Šikulu i s rodinou z krytu, potom i ze sklepa správní budovy. Všichni zaměstnanci i mnozí občané z bombardovaných Kníniček přes které také ustupovaly německé kolony se ukryli do revizní štoly v přehradní zdi.

26.dubna, kdy sovětská vojska osvobodila Brno, sílily letecké a dělostřelecké přepady. Asi v 17 hodin přijel v autě důstojník SS a asi třicet vojáků SS na třech nákladních autech. Vojáci začali vytrhávat dlažbu nad třemi přepady koruny hráze na mostovce a nad každým přepadem zadleždili tři velké protitankové miny. Přes zamíňované pole naválili velký stožár elektrického vedení.

Němci odjeli k hradu Veverčí, kde zničili zcela nový železobetonový most přes jezero. Na přehradu se již nevrátili. Před tím zničili již mosty v Bystrci, Jundrově a betonovou lávku nad jezem v Kamenném Mlýně (Fisárkách).

S.Šíkula přestěhoval rodinu a všechny ostatní, dosud ukryté v kontrolní štolě přehraďní zdi do elektrárny pod generátor. Do s.Strakovi chtěl poslat hlášení s.Krystkovi do Bystrece, který byl ve spojení s partyzány. Dům s.Krystka však byl již zničen bombardováním.

Aby sovětské tanky nenajely na miny, hlídkovali zaměstnanci přehrady a kníničtí občané ve dne i v noci za strojovnou, s cílem převést sovětské vojáky štolou na druhý břeh.

Kontrast nemilosrdné a kruté válečné litice a nesmrtelné životnosti přírody a člověka nejdrastičtěji ilustruje tato příhoda : rozvodný elektrárny V.Čermák přivezl svou manželku na přehradu v dětském kočárku, krátce poté, co v dosavadním bytě porodila své třetí dítě.

27.dubna asi ve 14 hodin se k přehradě proplížil s.Dolníček z Bystrece se zprávou, že v Bystrci jsou již sovětští vojáci a chtějí vědět, jaká je situace na přehradě. S.Šíkula přesně informoval s.Dolníčka o situaci, který se vydal na zpáteční cestu. Z obavy, zda s.Dolníček včas předá hlášení sovětským jednotkám, chtěl s.Šíkula sám projít do Bystrece. Nad ním explodovaly sovětské šrapnely a zpozorovali jej také Němci z protějščího břehu. Zahájili po něm palbu a jedna střela jej zasáhla do zad asi dva centimetry od páteře. Silně krvácel, na pravou nohu nemohl stoupnout a tak s bolestivým plížením se dostal zpět do přehraďní štoly. Tam jej ošetřili sourozenci Balíkové. Takto musel ležet pod generátorem, kde byli ukryti i ostatní. Asi za hodinu mu přišla hlídka oznámit, že na pravém břehu přehrady se objevili sovětští vojáci i se s Dolníčkem, ale museli se krýt

před palbou německých kulometů. Střelba trvala celou noc a celý další den.

28.dubna zpozorovali dalekohledem sovětské vojáky i na Kuří hoře.

29.dubna v noci zahájilo sovětské dělostřelectvo a tanky palbu na německé baterie kolem přehrady. Přehrada i elektrárna byly v ohni tohoto přepadu. K ránu se objevily - kryty křovím na pravém břehu - první jednotky Rudé armády a prošly pod vedením přehradní hlídky štolou.

S.Strake přivedl první dva rudoarmějce pod generátor za zraněným s.Šikulou. O zaminování přehrady byli již informováni. Zajistili také odbornější ošetření s.Šikuly dvěma zdravotníky.

Štolou pak prošlo značné množství rudoarmějců, kteří postupně očistili budovy, kryty a okolí od Němců.

S.Šikula přesně informoval velitele čety o zaminování přehrady. Odstranění min a stožárů vysokého napětí trvalo asi 1 hodinu. S.Šikula za pomoci zdravotníků vystoupil také na volný prostor a viděl nejen zajímání posledních Němců, ale především vítěznou cestu sovětských tanků po přehradní komunikaci.

Prostor přehrady byl však ostřelován až do 7.května německými dělostřeleckými bateriemi a minomety, zakopanými v okolí Kuřimi a Čebína.

Škody na přehradě a elektrárně byly značné, avšak podstata díla zůstala nepoškozena. Po nejnnutnějších opravách mohla elektrárna již 17.5.1945 zahájit provoz.

Odborného lékařského ošetření se s.Šikulovi dostalo od sovětského a později rumunského lékaře na ošetřovně v Kníničkách. Rána se brzy zacelila a s.Šikula mohl se neprodleně ujmout všech prací a oprav, spojených s jeho funkcí hlavního hrázného na přehradě.

Příběh snad zní příliš prozaicky a faktograficky. Vlastní zpráva s.Šikuly (v archivu ZO ČSTB č.12 v Brně-Komíně) je ještě konkrétnější a podrobnější. Nám však

jde o jediné : o lidský a morální profil člověka, jeho antifašistický a vlastenecký postoj po dobu celé okupace, o jeho prosté hrdinství a spolupráci s ostatními zaměstnanci přehrady a Kníničskými občany. Všichni si jistě v pravý okamžik uvědomili společné nebezpečí, riziko nesmírné hospodářské škody i osvobozovací úlohu sovětské armády. A učinili pro to vše, co bylo v jejich silách a možnostech.

Na trvalou památku s. Františka Šikuly a jeho družů byla na levém břehu přehrady odhalena dne května 1976 z iniciativy ZO ČSFB č. 12 Brno-Komín a materiální péčí n.p. Javoří Moravy pamětní deska.

Za svou odvahu a statečnost i za svou partyzánskou činnost v letech 1939 - 45 byl František Šikula vyznamenán Čs. válečným křížem 1939.

(Podle úřední zprávy s. Šikuly a jiných pramenů a informací volně zpracoval Prof. Ing. Dr. Bedřich Chrastil.)

Brno, 24. května 1979.

Seznam příloh.

- Příloha č. 1 : František Šikula.
Příloha č. 2 : Kníničská /Brněnská/ přehrada.
Příloha č. 3 : Slavnost odhalení pamětní desky
Františku Šikulovi a spolubojovníkům.
Příloha č. 4 : Rodinní příslušníci s.Šikuly a členové
výboru ZO ČSPB Brno-Komín při pietní
slavnosti.
Příloha č. 5 : Text na pamětní desce.

Příloha č.1.

ORR 42

ORR 41

František Šikula

hrázný Kníničské přehrady.

/nar. 26.února 1894, zemřel 16.ledna 1971/

Příloha č. 2.

7
↓

BRNĚNSKÁ

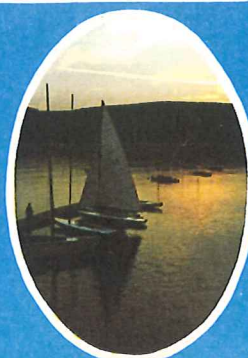

↑ 6

Kníničská /Brněnská/ přehrada.

BRNĚNSKÁ PŘEHRADA

Příloha č. 3.

Příloha č. 4.

Příloha č. 5.

